

LUDBREG, dvorac

zavoda Hrvatske (njegov je osnivač 1966), a 1980–90. Regionalnoga zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu. Radio na zaštiti dvorca Januševca (1963–65), zgrada u Tkalićevoj 48 i 50 u Zagrebu (1968), žitnice u Ozlju (1968–78), crkve Sv. Lovre u Požegi (1966–78), ljetnikovca Sorkočević u Dubrovniku (1972), kapele Sv. Bernarda na Košljunu (1974–76), crkve Sv. Marije u Zadru (1968–73), palače Attems u Grazu (1974–78); sudjeluje u izradi projekta prostornoga plana Jadran III i obnovi Budve (1979).

BIBL.: *Obnova Sorkočevićeva ljetnikovca u Rijeci Dubrovačkoj*, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, 1975, 1; *O projektu za rekonstrukciju »Ilirske dvorane«* u Zagrebu, ibid., 1978–79, 4–5.

T. Pl.

LUČIĆ (LUCIĆ, LUCIUS), Ivan, povjesničar (Trogir, IX. 1604 – Rim, 11. I. 1679). Autor kapitalnoga djela hrv. historiografije *De regno Dalmatiae et Croatiae libri sex* (Amsterdam 1666), u kojemu je prikazao povijest Hrvatske između Gvozda i Neretve od rim. vremena do 1480. Povijest rodnoga grada do sred. XV. st. (*Memorie istoriche di Tragurio ora detto Traù*) objavio je 1657 (u prijevodu: *Povijesna svjedočanstva o Trogiru*, I, II, Split 1979). U oba se djela kritički služio obiljem izvorne arhivske građe, od koje se dio inače nije očuvao u izvornu obliku.

LIT.: C. Fisković, Lučićeva rodna kuća, Zbornik historijskog instituta JAZU, 1969. – M. Prellog, Lucius – pisma iz Rima, Dometi, 1983, 1–2–3. – M. Kurelec, Ivan Lučić Lucius, Zagreb 1994.

R.

LUDBREG, gradić u S Hrvatskoj s tragovima naselja iz starijega željeznoga doba. U vrijeme Rimskoga Carstva urbanizirano naselje (*Iovia-Botivo*), opasano zidinama. U IV. st. sjedište biskupije. Od starijih ant. nalaza ističe se fragment brončanoga konjaničkoga spomenika. Otkriveni su ostaci rim. kupališta, žitnice, stambenih zgrada, gradskih zidina i drugi arheol. materijal (keramika, staklo, metalni predmeti, novac). Na širem području nađeni su: rim. kola (Poljanec), nadgrobni spomenik (stela) s likovima pokojnika (Križovljan), rimski grobovi (Sigetec) i dr. – U sr. vijeku tu se nalazio grad Turčizijevih. Današnji kompleks dvorca sastoji se od tri klasicistička zasnove zgrade. U najvećoj (s unutarnjim dvorištem) nalaze se kasno-barokne zidne slike iz bivše dvorske kapele, a u bočnoj zgradi su zidne slike profana sadržaja. Jednobrodna gotička župna i proštenjarska crkva Predragocjene Krvi Isusove, pregrađena i proširena 1829, ima baroknu propovjedaonicu i freske M. Račkoga (1937). Oko crkve je cinktor s portalom iz 1779. te arkadama s dvorišne strane. Kasnobarokna kapela Sv. Marije ima na vratima i prozorima rešetke od kovana željeza.

LIT.: G. Szabo, SG, str. 91. – M. Šeper, Rimsko kola iz Poljanca kod Ludbrega, Arheološki radovi i rasprave, II, Zagreb 1962. – B. Vikić i M. Gorenc, Iovia – Ludbreg (Istraživanja 1968–1978), Arheološki pregled (Beograd), 1968, 1969, 1971, 1973, 1975, 1976, 1978. – Ludbreg (zbornik), Ludbreg 1983. – M. Obad-Šćitaroci, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991.

B. V. B. i A. Ht.

LUDINA, selo u Moslavini. Barokna jednobrodna župna crkva Sv. Mihovila građena je sred. XVIII. st. Uz poligonalno svetište je sakristija, a uz glavno pročelje visok zvonik. Oko crkve je zidana ograda s dvjema kapelama (1882). Prostrana unutrašnjost ima pet kvalitetnih baroknih oltara i propovjedaonicu iz XVIII. st. Srebrni svijećnjaci su klasicistički. Na ulazu u selo je kasnobarokna kalvarija s tri križa.

LIT.: Horvat – Matejčić – Prijatelj, Barok.

A. Ht.

LUG, naselje u Baranji. Crkva s gotičkim dovratnikom ispod zvonika i potpornjima uza nj, pregrađena za potrebe kalvinâ. Prema zapisu na mađarskom jeziku, ogradu je pjevališta geometrijskim i biljnim motivima oslikao János Botos 1810; iz toga su doba i klasicistička govornica te rezbarena vrata.

LIT.: A. Horvat, Pregled spomenika kulture u Baranji, Urbanizam i arhitektura, 1951, 5–8, str. 91.

LUKAČEVIĆ, Juraj (zvan **Zavaliska**), graditelj (Zadar, XV. st.). God. 1444, 1449. i 1450. gradio je stambene kuće u Zadru; 1445. s Vukom Slovogostovim zida crkvu Sv. Mihovila u Zaglavu na Dugome otoku (posvećena 1458). Na istome otoku, u Salima, sagradio je 1465. župnu crkvu, koja je 1581. proširena.

LIT.: C. Fisković, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959. – I. Petricoli, Građevni i umjetnički spomenici srednjeg vijeka na zadarskim otocima, u zborniku: Zadarsko otočje, Zadar 1974. – Isti, Prilog zadarskim graditeljima XIV i XV st., Radovi. Filozofski fakultet – Zadar, 1982, 20.

I. Pet.

LUKA DE LA FESTA, klesar (XV. st.), rodom iz Splita. Radio je 1487. u Budimu, u grupi dalm. klesara koja je pridonijela širenju renesanse u Mađarskoj. Skupini se pripisuju neki ulomci skulptura nađeni u ruševinama dvora M. Korvina u Budimu i u okolici Pečuha.

LIT.: C. Fisković, Iz Duknovičeva kruga u Trogiru i Mađarskoj, Prilozi – Dalmacija, 1983.

LUKA PASKOJEV, graditelj (XVI. st.); djelovao u Dubrovniku. God. 1536. obvezao se da će za Ivana Ferdinandova Gundulića sazidati kapelu nad oltarom kraj sakristije u dominikanskoj crkvi u Dubrovniku. Sudjelovao pri gradnji bratimske crkve Sv. Roka u Gružu, a poznato je da je radio i u Hvaru, vjerojatno na ljetnikovcu pjesnika Hanibala Lucića.

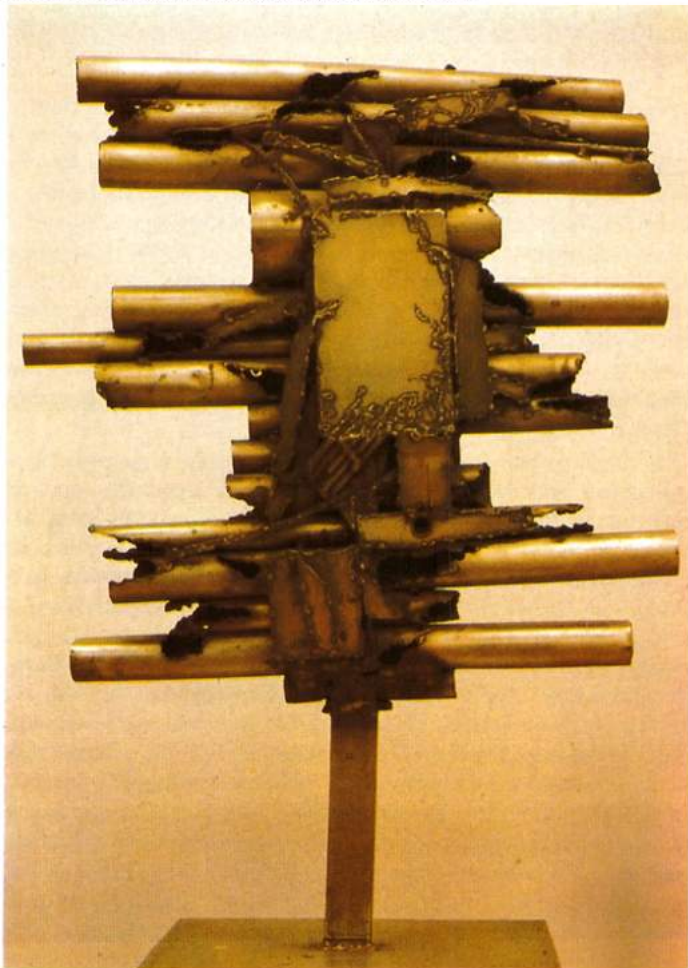
LIT.: C. Fisković, Naši graditelji i kipari XV. i XVI. stoljeća u Dubrovniku, Zagreb 1947.

N. B. B.

LUKAR, selo u Promini nedaleko od Drniša. Kraj seoske crkve pronađena starohrv. ostruga i zlatna naušnica, a ima i stećaka.

LUKAS (Lucaz), Valentin, slikar (Labin, 1840 – Kraj u Istri, oko 1914). Radio oltarne slike, portrete i alegorijske prikaze. Po završetku studija na Akademiji u Veneciji vraća se u Labin, a potom u Kraj (nedaleko od

S. LUKETIĆ, Skulptura. Beograd, Muzej savremene umetnosti

Mošeničke Drage), gdje radi do kraja života. Slikao uglavnom po selima J Istre, ponajviše u crkvama i kod vlastele. — Među očuvanim djelima ističu se: *Portret Andreja Bastijanića*, *Križni put* u crkvi u Labinu, *Sv. Obitelj* u župnoj crkvi na Veprincu te *Sv. Rok* u crkvi Sv. Nikole u Barbanu.

R.

LUKAVEC, dvorac u Turopolju, tlocrtno zasnovan kao četverokutni kaštel, s unutarnjim dvorištem, u kojemu se nižu arkade, i s četiri prizmatične kule na uglovima. Povrh ulaza s baroknim portalom i grbom (1752) izdiže se visok toranj pod kojim je bila kapela Sv. Lucije; u njoj su se održavala »spravišća«, skupštine turopoljskoga plemstva. Građevina ima puškarne, okružena je šancima. Prije toga zidanog baroknog dvorca tu je stajao grad od drvene građe, koji se spominje od XV. st.

LIT.: A. Horvat, Prilog poznavanju spomenika NO općine Velika Gorica, Vijesti MK, 1961, 5, str. 153—154. — Š. Gvozdanović, Turopoljski stari grad Lukavec, Bulletin JAZU, 1961, 2.

A. Ht.

LUKETIĆ, Stevan, kipar (Budva, 8. XI. 1925). Kiparstvom se počinje baviti tijekom službovanja u vojsci u Zagrebu 1945—50. God. 1950—55. studira na Akademiji u Zagrebu (F. Kršinić). Bio je suradnik kipara V. Bakića 1952—58. Radi nefigurativne kompozicije dinamičnih oblika, pretežno u kovini. Poč. 60-godina njegovo se kiparstvo približava informelu. U djelima nastalim oko 1970, unatoč razvedenim oblicima, uočljiva je određena smirenost. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1963, 1965, 1967, 1978, 1980, 1983, 1985, 1989), Ljubljani (1967), Budvi, Cetinju i Podgorici (1973). U Zagrebu priredio dvije izložbe crteža (1978). Izveo nekoliko spomenika te reljef u zgradi društveno-političkih organizacija (Prisavlje bb) u Zagrebu.

LIT.: V. Horvat-Pintarić, Nova traženja i nove mogućnosti, Telegram 24. V. 1963. — D. Horvatić, Stevan Luketić, Razlog, 1964, 9—10. — V. Gotovac, Stevan Luketić (katalog), Ljubljana 1967. — Z. Maković, Stevan Luketić (katalog), Zagreb 1980. — Z. Rus, Spomenička plastika Stevana Luketića (katalog), Zagreb 1983. — Z. Maković, Stevan Luketić (katalog), Zagreb 1985. — Z. Maković, Nova skulptura Stevana Luketića (katalog), Zagreb 1989.

D. Hč.

LUKINOVIĆ, Zvonimir, slikar (Krapina, 26. I. 1893 — Zagreb, 21. IX. 1980). Studirao na Akademiji u Zagrebu, diplomirao u Beogradu (1925). Slikao u ulju i akvarelu realističke pejzaže i vedute u kojima prevladavaju topli i nježni zeleni tonovi: *Pakrac*, *Iz starog Skoplja*, *S Ohrida*, *Iz Selca*, *Iz Samobora*. Samostalno izlagao u Skoplju (1931).

LUKOVDOL, selo u Gorskom kotaru kraj Vrbovskoga. Na rodnoj kući pjesnika I. Gorana Kovačića nalazi se memorijalna ploča, a u blizini spomenik pjesniku, rad V. Bakića. U selu je kasnobarokna župna crkva Sv. Marije. — U zaseoku *Ritiću* nalazi se jednobrodna barokna crkva Sv. Franje Ksaverskoga s trostranim završetkom, kupolastim svodom nad brodom i masivnim bočnim zvonikom koji vjerojatno potječe od neke starije građevine. Drveni barokni namještaj bogato je rezbaren: tri oltara (glavni s atlantima) s relikvijarima, ispovjedaonice, ormar. — U nedaleku *Plemenitašu* stoji stara kamena kuća, prema predaji, lovački dvor Frankopana.

A. Ht.

LUKOVIĆ, Niko, povjesničar (Prčanj, 21. III. 1887 — Kotor, 15. II. 1970). Svećenik u Boki kotorskoj. Istraživao povijest pomorstva, kulture i umjetnosti na području Boke. Bio je stalni suradnik Godišnjaka Pomorskoga muzeja u Kotoru.

BIBL.: Kotor u doba humanizma i renesanse, Kotor 1933; Prčanj, Kotor 1937; Boka kotorska, kulturno historijska studija, Kotor 1951; Boka kotorska (turistički vodič), Kotor 1954.

LUKŠIĆ, Zlatibor, arhitekt (Supetar, 19. I. 1898 — Split, 19. II. 1969). Studirao je arhitekturu u Beogradu i Parizu. Od 1926. djeluje u Splitu. Među radovima prije II. svj. r. ističu se banka »Croatia« (1930. s K. Gamulinom), stambena uglovnica »Orebić« (1933), kuća Viđak, stambena kuća u Bihačkoj ul. (1936), kuća Senjanović na Špinutu (1942), vila u Vukovarskoj ulici, palača Ivanišević (1940) — sve u Splitu. Poslije 1945. projektira više građevina u Splitu, među kojima se ističu: sudska zgrada (1951, poslije Pravni fakultet) i administrativna jednokatnica, pogon i visoki stambeni neboder »Slobodne Dalmacije« (1964).

LIT.: S. Muljačić, Kronološki pregled izgradnje Splita 1944—1969, Urbs, 1969, 8—9. — D. Kečkemet, Moderna arhitektura u Dalmaciji, Arhitektura, 1976, 156—157. — D. Kečkemet, Stambena arhitektura u Splitu u razdoblju između dva rata, Arhitektura, 1989—1991, 208—210. — M. Gamulin, Stambena arhitektura u Splitu od 1945. do danas, ibid. — D. Tušek, Arhitektonski natječaji u Splitu, Split 1994.

D. Kt.

LUMBARDA, selo na I strani otoka Korčule. Arheol. nalazi dokazuju da je bilo nastanjeno već u ← IV. st. »Psefizma« (zaključak skupštine) iz

LUKAVEC

← III. st., nađena na Koludrtu u Lumbardi, najvažniji je epigrafski izvor za poznavanje trećega vala grč. kolonizacije I jadranske obale. Otkrivena je uz monumentalnu helenističku cisternu koja je mogla napajati čitavo naselje, a govori o postanku isejske kolonije na tome mjestu, donoseći imena grč. kolonista kao i imena koja bi mogla pripadati ilir. onomastici. Toponim *Koludrt* vezan je uz postojanje benediktinskoga samostana Sv. Ivana, koji se već 1388. spominje kao zapušten. Od XV. se st. razvija u Lumbardi značajna ladanjska kultura. Podižu se ljetnikovci, utvrđuju kulama i puškaricama, spajaju se gospodarskim prizemnicama, dvorišnim sjenicama, vrtovima i kapelama. Od nekih su ostali samo dijelovi — svodovi od sadre u konobama, gotički i renesansni prozori, umivaonici, krune zdenaca i natpisi: ljetnikovac obitelji kamenara Andrijića te korčulanskoga biskupa Manole iz 1655; ostali — ruševni gotički ljetnikovac na Bilinžalu, Nobilev Gornji i Donji Palac, Miroševićev ljetnikovac iz XIX. st., kada je romantički preokrojen, i Kršinićev Kaštil, pokazuju tip ljetnikovca u kojemu su povezane obrambena, gospodarska i ladanjska namjena. Nobilev Donji Palac bio je uporišna obrambena točka starijega naselja. Imao je kapelicu posvećenu Sv. Petru i Pavlu, a podignuo ju je Ivan Jakoević 1529. Većina ljetnikovaca morala je biti obnovljena nakon tur. haranja 1571. U XVIII. st. u Knežini je podignut toranj Milinina kaštela na ostacima velike rim. ladanjske vile od koje strše zidovi. Od crkvice u Žabnjaku spominje se 1476. Sv. Barbara, a u Veloj Postrani 1577. Sv. Bartul. U toj je crkvi pijevnica islikana u maniri T. Kokolje. God. 1776. u Polju je podignuta crkva Sv. Križa, vjerojatno na starijim temeljima. Župna crkva Sv. Roka, oko koje se u XVI. st. okuplja jezgra naselja, povećana je 1561, a dograđena 1886.

Z. LUKŠIĆ, palača Ivanišević u Splitu

